

Geografia regionu

Autor: Alina Kępińska

{smoothgallery image=M241.jpg&title=Mapa. Łęczyckie&caption=Mapa. Łęczyckie} Za Łęczyckie uznaje się tu obszar administracyjny województwa łęczyckiego istniejącego w latach 1351-1793, ponieważ w XVI w., a więc wtedy, kiedy istniało województwo łęczyckie (z pięcioma tylko większymi miastami: Łęczycą, Brzezunami, Piątkiem, Inowłodzem i Kłodawą), ukształtował się ostatecznie polski język literacki wraz z terytorialnym podziałem na dialekty. W porównaniu z obecnym powiatem łęczyckim jest to terytorium obszarowo większe, przykładowo na wschodzie obejmuje takie miejscowości, jak Łodzian (dziś Łódź – stolica województwa, ale w drugiej połowie XVI w. niewielkie miasteczko, stanowiące własność duchowną), Stryków, Zgierz (dziś oba w woj. łódzkim, w powiecie zgierskim, ale w drugiej połowie XVI w. Zgierz to miasteczko królewskie, zaś Stryków – duża wieś szlachecka), Brzeziny (dziś stolica powiatu brzezińskiego), Ujazd czy Inowłódz (obecnie oba w woj. łódzkim, w powiecie tomaszowskim), na północy zaś sięga niemal po Kutno (obecnie stolica powiatu kutnowskiego w woj. łódzkim), obejmując Dąbrowice (obecnie w powiecie kutnowskim) czy Kłodawę (dziś w woj. wielkopolskim, w powiecie kolskim). Województwo łęczyckie graniczyło z województwami: sieradzkim, kaliskim, brzeskim, kujawskim, rawskim i sandomierskim. Granica między województwem łęczyckim a sandomierskim była granicą bardzo krótką, natomiast granicą najdłuższą, wcześniej ukształtowaną, najbardziej naturalną (prawie w całości wyznaczoną przez dwie rzeki, Ner i Wolbórkę) była granica między województwem łęczyckim a sieradzkim. {smoothgallery album=328} Łęczyckie leży w pasie Niziny Środkowopolskiej, położone jest jednak w kilku makroregionach geograficznych, np. południowo-wschodni obszar dawnego województwa łęczyckiego to makroregion Wzniesienia Południowomazowieckie z mezoregionem Wzniesienia Łódzkie (nazywane też Wysoczyzną Łódzką), stwarzający początkowo dla osadnictwa niezbyt korzystne warunki, zaś okolice Łęczycy i obszary na wschód od tego miasta leżą w mezoregionie Równina Łowicko-Błońska należącym do makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej. Obszar ten stanowi część Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej, położonej równoleżnikowo, najdłuższej na obszarze Polski, objętej programem Natura 2000, którego celem jest ochrona środowiska naturalnego, w tym unikatowych ptaków. W tym regionie, zwłaszcza nad rzekami, gdzie były żyzne mady, lekkie i łatwe do uprawy, najwcześniej rozwinęło się osadnictwo; nieprzypadkowo przeszłość Łęczycy i pobliskiego Tumu sięga VI w. n.e. {smoothgallery album=145} Na terenie łęczyckiego przebiega granica wododziału między dorzecziami Wisły i Odry, a wzdłuż biegu Neru i Bzury, na północny zachód i północny wschód od Łęczycy znajduje się duży pas błot i bagien, znany już w XVI w. jako „Błota Łęczyckie”. W Piątku, na terenie łęczyckiego leży geometryczny środek Polski, gwary tego regionu zatem nieprzypadkowo noszą miano „gwar Polski centralnej”; tak o gwarach dawnych województw łęczyckiego i sieradzkiego pisała Maria Kamińska, autorka monografii „Gwary Polski centralnej”, Wrocław 1968. Są to gwary przejściowe między trzema wielkimi dialektami polskimi, mianowicie wielkopolskim, małopolskim i mazowieckim, które nie wytworzyły specyficznych, sobie tylko właściwych cech dialektalnych.